

*Я заплющую втомлені очі,
Навкруги порожнеча... пітьма...
І у тиші проклятої ночі
Жалить душу скорбота німа...*

ЧАСТИНА ПЕРША

БУРЕМНИМИ ШЛЯХАМИ

Магічне зоряне небо...

Неосяжна, засіяна мільярдами вогнів глибина...

Темна безодня, що заворожує погляд, і ти вже не належиш собі. Відриваєшся від землі – й не знати, падеш чи здіймаєшся, але точно летиш.

Час зупиняється, як у невагомості, повіки кам'яніють, лише зіниці незмигних розширених очей прикипають до миготливих цяточок і не важливо, хто і що поряд. Ти в іншому вимірі. Далеко. У недосяжності.

Лук'ян Зубов зупинив авто на узбіччі траси Київ-Чоп. Він уже більше семи годин за кермом. Втомився. Увімкнув аварійні вогні, вийшов з машини, присів на траву, звів очі до зоряного неба.

Замилувався дивовижно-неосяжною, фантастичною красою.

«Заклопотані нещасні люди метушаться, з народження до смерті кудись біжать, як за примарою у пустелі, летять, одержимі земними благами, достатком, успіхом – і не помічають величного Божого творіння», – боляче подумалось йому.

Та все марнота. Пусте. Настане мить, коли життя безжальним молотом гепне по голові, і ти не просто зупинишся, а залякнеш, закам'янієш, заціпенієш не в змозі ні мріяти, ні бажати, ні планувати. Стане байдуже, неважливо. Серце сповільнить хід. Усе стихне. Онімієш, оглухнеш і осліпнеш до всього, що тебе оточує.

Та витримаєш удар долі. Хитаючись, зведешся на ноги й продовжиш ходу. Заради тих, хто поряд. Усе заради них...

Це зараз Лук'ян при дорогій машині й грошах. Для молодії дружини й маленького синочка купив новий будинок. А два роки тому, в 93-му, буквально голий-босий ставав на ноги.

Коли мегадержава затріщала по швах і розсипалася, як мак на діряву підлогу, молодому офіцерові в армії місця не знайшлося. Зубов після вищого військового училища лейтенантом опинився прямо у запасі.

Залишився практично без копійки. Уявити не міг, як утримуватиме жінку й маля, адже одружився ще курсантом. Куди податися? Навколо суцільне безробіття.

Приїхав з дружиною на її батьківщину – західну Україну. Тут її батьки у селі хоч з голоду померти не дадуть, поки він знайде вихід.

Якось випадково на місцевому ринку доля звела молодого кмітливого Лук'яна з місцевим авторитетом Григорієм Гордієнком. Той запросив Зубова у своє, начебто, охоронне агентство. Про вибір не йшлося, адже то була ледь не єдина реальна можливість заробити на життя. Головне, заручитися підтримкою місцевих правоохоронних органів і діяти розумно.

Тільки старший брат Лук'яна – Остап, який очолював один з елітних спецпідрозділів держбезпеки на Київщині, не схвалював його рішення. Якщо раніше на таких «підприємців» влада дивилася крізь пальці, то зараз у кримінальний кодекс чітко внесли статтю про «вимагання». Небезпечно, мовляв. Кликав до себе на Київщину. Та Лук'ян не поспішав. Смак грошей уже відчув і зовсім не лакомився на копійчану заробітну плату з найманою квартирою.

Старшому Остапові нічого не залишалось, як стояти тінню за братовою спиною. Не раз у важкі часи підставляв своє «широке плече», залучаючи на допомогу владних покровителів. Саме це швидко зробило Зубова вагомим за Гордієнка. Той, зціпивши зуби, сховався за спиною відчайдушного і впливового Лук'яна.

Своєрідний «бізнес» приносив казкові доходи. Молода спортивна команда під керівництвом Зубова надійно «кришувала» торговців на ринку й кілька приватних фірм. Цього вистачало.

Працювали чисто. На чужу територію не лізли. Міліцію підгодовували. Усі були задоволеними. Допоки... Лук'ян з Григорієм не розширили сферу діяльності. Трафік машин з Європи. У пострадянському просторі попит на солідні іномарки блискавично злетів. А в прикордонній зоні цим просто гріх не скористатися.

Домовлялися із власником німецької автівки, через Австрію і Угорщину приганяли в Україну. Тут за окрему плату легалізували в ДАІ й відправляли замовнику. А колишній власник за кордоном заявляв про викрадення машини – додатково отримував страхові виплати.

Усі задоволені.

Усі... Окрім начальника обласної міліції Івана Романовича Черкасова, над яким через поважний вік на службі і так Дамоклів меч завис. А тут ще й показники погані: бандити налагодили схеми незаконного збагачення, спокійно

гуляють ринками, усміхнені торговці ледь не самі їм гроші в кишені пхають. Організована злочинність... Відставка так і дихала йому в обличчя. Та якщо розкрити перед звільненням гучну справу – можна не просто феєрично піти на пенсію, але ще й генеральські погони одягти.

Тоді у дім Зубових прийшло пекло. Щокілька днів – обшуки, погрози, виклики на допити. Якби не брат, який вчасно підключав впливових людей, Лук'ян споглядав би вже небо через решітку.

Саме це й дратувало досвідченого міліціанта. Якось в інтерв'ю головній газеті краю на питання, чи є в області організована злочинність, Черкасов прямо випалив, що є. Навіть кличку ватажка назвав – Зуб, мовляв, очолює.

Лук'ян з'їздив до Києва – і через кілька днів за таку необережність головний міліціонер області ледь не поплатився власним кріслом. Із самої столиці по потилиці дістав. У наступному ж номері довелося вибачення й спростування печатати.

Відтоді між начальником міліції і Зубовим запанувала люта ненависть. Справою Зуба особисто займався молодий капітан УБОЗу Черкасов Максим Іванович – син свого могутнього в області батька.

У Лук'яна щодня нило під ложечкою. Відчував: коло звужується. Ця парочка ритиме, поки не заґратує йому волю. Молодий оперативник копав, наче кріт. Гострими, як лезо іклами уп'явся своїй жертві в самісіньке горло й смоктав кров, мов голодний звір.

Передчуття таки не підвело Зубова. Одного дня ледь не зомлів за кермом, коли зненацька у салоні машини, як грім серед ясного неба, з радіо прозвучала карколомна новина про трагічну смерть слідчого УБОЗу капітана Черкасова Максима Івановича. Той, виявляється, уранці загинув від вибуху власного авто, прямо біля під'їзду багатоповерхівки, де мешкав з дружиною.

Господи...

Зубов перший під підозрою, хоч не має жодного відношення до смерті слідчого. Убитий горем батько заживо його поховає.

Оговтавшись, зателефонував братові. Той наказав негайно повідомити своїх людей і покинути кордони області.

Тоді молода Марина Зубова й не дочекалася чоловіка. Додому вдерлися спецпризначенці, все перевернули догори дригом. Її, нещасну, ледь не щодня на допити викликали, зовнішнє спостереження встановили. Та Лук'ян зі своєю бригадою наче у воду канув.

Тепер метушня уляглася, винних у смерті молодого Черкасова знайшли. Тож Лук'ян під покровом ночі вертається додому, аби забрати сім'ю, легалізувати автобізнес і забути про страшні часи.

Знову глянув на зоряне небо. Воно блищало холодним саявом і не віщувало нічого доброго. У серці зародилася підступна тривога. Вона точила зсередини, висмоктувала спокій. Мерзким, слизьким полозом тілом поповз страх...

Лук'ян трусонув головою, намагаючись викинути підступні зловіщі думки, що боляче жалили осами. Важко звівся на ноги. Побрів до машини.

За якісь пів години під'їхав до свого будинку.

Навколо темно... Тихо... Наче й не живе тут ніхто.

«Напевно, Маринка з синочком уже сплять, – подумки намагався заглушити внутрішній тривожний голос. – Але де ж собака?»

Обережно вийшов з автомобіля.

Роззирнувся вусібіч.

Наблизився до хвіртки.

Не помилився. Пса нема. Всередині замлоїло...

Пройшов до будинку.

Відчинив.

В обличчя війнуло здавленим повітрям і пусткою.

Лук'ян застиг на порозі.

Дикий, тваринний страх наповнив усе його єство, кожну клітиночку тіла. Завмер, як неживий. Навіть стукіт власного серця не чув. Воно, бідолашне, закам'яніло в передчутті чогось страшного...

Пройшовся порожніми кімнатами. Заглянув до шафи. Маринині речі на місці. Проте в дитячій, наче корова злизала: ні меблів, ні одягу.

Дивно...

Невже покинула чоловіка й навіть подарованих ним речей не взяла?

Лук'ян, хитаючись, побрів до вікна, обперся на підвіконня, задивився на зоряне небо, що серед літа пропікало холодом. Кожен відблиск наскрізь проштрикав гострим лезом.

Заплющив очі.

Міцно стис повіки.

Марина не витримала... Не дочекалася... Сім'ї більше нема... Винен у цьому тільки він! Хіба не сам кинув своїх рідних у пекло? Адже не хлопчик уже. Усвідомлював ризики. Не раз у вічі смерті дивився. Знав, на що йде, коли свідою переступав межу...

Але сьогодні мусить їх побачити! Своїх рідних! Найдорожчих! Бо ж заради кого щохвилини ризикує життям? Заради сина, щасливого майбутнього, спокійної заможної старості.

«Марина у матері, – чомусь вирішив Лук'ян. – Більше їй нікуди йти».

Кілька хвилин – і виїхав на рівненьку трасу. Стрілка спідометра швидко злетіла під двісті. Незчувся, як на узбіччі майнула табличка з назвою потрібного села. Скинув швидкість. Різко повернув на ґрунтову дорогу. Шумно зупинився біля воріт. Вискочив з машини. На ходу блимнувши сигналізацією, забіг на подвір'я.

Старий пес навіть не встиг зреагувати на пізнього гостя.

– Маринко! – загроював у двері. – Я тільки поговорити, благаю...

Зсередини клацнув замок.

Лук'ян замовк і відступив.

Двері прочинила теща – Надія Іванівна.

– Чого репетуєш? – боляче скривилася, наче їй ніж у саме серце встромили.

– Покличте Марину, – рішуче заявив Лук'ян. – Не піду звідси, поки не побачу свою дружину й дитину. Знаю – винен, але...

– З'явився нарешті. А де ж тебе досі носило? – сказала так важко, що Лук'янові аж холод пробіг у грудях. – Де був, коли у твоєму домі щоночі обшуки проводили, жінку на допити тягали, погрожували, бандитською шльондрою називали, спостерігачів приставили?

– Покличте Марину, – глухо прохрипів Зубов.

Кожне слово цієї жінки добивало його, мов кілком у груди.

– Коли дитину обіцяли у сирітський будинок віддати, а її, молоду, у в'язницю за те, що покриває особливо небезпечного злочинця, – продовжувала своє Надія Іванівна, наче й не почула зятя. – Де тебе чорти носили? – проковтнула сльози. – Хіба моя донька виходила заміж за кримінального авторитета? Такої долі собі бажала? – ухопилася з груди й обперлася на дверний косяк. – Ти краще йди собі, звідки прийшов, – кивнула на хвіртку.

– Не піду, поки не побачу свою жінку, – крізь стиснуті зуби процідив Лук'ян.

– Авжеж, – скривилася в презирливій посмішці й широко розчахнула двері. – То заходь! Любуйся! І нехай тобі довіку спокою не буде за те, що накоїв... – спопелила лютим поглядом.

Лук'ян задеревів.

Відчув, як волосся на тілі стає дибки.

Сталося щось непоправне, за інших обставин Маринка вже кинулася б йому на шию. Вона кохала усім серцем, ніколи б не покинула чоловіка, не послухала б матір, не ховалася б за її спиною.

Не своїми ногами ступив усередину.

Пройшов у кімнату.

У дитячому ліжечку мирно спав його синочок. Час від часу ласкаво усміхався, напевно, гарний сон бачив.

Лук'янове серце стрепенулося. Обережно, мов крихкого кришталю торкнувся голівки, нахилився, поцілував, заплющив очі, вдихнув рідний запах дитяти.

Та де ж Марина?..

Якби була в будинку – спала б біля маляти...

Обвів кімнату вологими очима.

Раптом погляд спіткнувся об фотографію на комоді.

Його Маринка! Його дівчинка! Усміхнена... а скраєчку... чорна стрічка!

Ні-і! Цього не може бути! О, Господи Небесний!

Лук'ян сплотнів. Відчув, як світ захитався перед очима.

Зажмурився, щоб не втратити рівновагу.

На чолі виступив холодний піт.

Безсило опустився на диван.

Обхопив голову руками.

Захитався з боку в бік.

Застогнав, як поранений звір.

– Вона щодня ходила на допити, – мов крізь товщу води почув голос тещі. – Поки одного разу не повернулася додому й не сповзла по стіні біліша за крейду. Серце не витримало. Смерть була миттєвою.

– Д-де? – ледве видавив із себе приголомшений Лук'ян.

– Тут, – без слів зрозуміла Надія Іванівна. – Похована на сільському кладовищі, – сухо промовила.

У її голосі вже не було ні сліз, ні докору. Усе виплакала. В могилі разом з єдиною дочкою поховала.

Зібрав останні сили. Звівся на ноги. Поплентався до виходу. Сів за кермо, поїхав до неї... рідної... єдиної... коханої...

Якусь мить стояв заціпеніло, мов по шию у землю закопаний.

Відносно свіжий горбок землі, дерев'яний хрест, фото... Таке ж як у спальні, з чорною стрічкою. І очі... Усміхнені, добрі, ласкаві, наче з того світу все йому прощає, не сердиться, досі кохає.

Не витримав. Упав на коліна, мов підкошений. Дав волю почуттям.

Не тямлячись від горя, витяг зброю.

Приклав до скроні.

Заплющив очі.

Кінець! Смерть коханої жінки до скону собі не пробачить.

Звів очі до зоряного неба. Деся там вона – його зіронька. Ніжна й ласкава. Якусь хвилину і обніме, пригорне до серця, а він вимолить прощення.

Раптом застиг.

У широко розплющених очах завмер страх!

«Ярославчик!» – гострим мечем боляче розтяла темряву ясна думка. Засвітила! Засліпила! Осінила!

Його син! Його кровинка! Його крила, що піднесуть грішну душу з печалі, не дадуть упасти у відчай, зневіритися у завтрашньому дні. Без батька пропаде! Так, це і є сенс життя! Заради сина! Заради нього боротиметься, твердо стане на ноги. Більше не бруднитиме руки у незаконних підробітках. Не тікатиме світ за очі, не ховатиметься від очевидних ворогів. Сьогодні ж забере сина й тещу до свого дому і залишиться на західній Україні. Розвиватиме свій уже законний бізнес відкрито, на очах у лютого ворога Черкасова! І нехай той лише посміє простягнути руки до його рідних...

Сонце повільно котилося до обрію, запалюючи безхмарне небо багрянцем. Стихало все навколо. Засинало.

Тільки полковник Черкасов не міг склепити повік. Вже кілька днів поспіль не виходить із домашнього робочого кабінету, який облаштував собі у новому будинку за містом. Не спускається до столу ні вечеряти, ні обідати, ні снідати. Лежить на м'якому дивані, заливає горе прямо з пляшки, закурює елітними цигарками, застиглим, відсутнім поглядом уп'явся в стелю й ні на кого не реагує.

Відколи втратив єдиного сина – життя не має жодного сенсу. Ще в перші дні, коли організовував поховання своєї кровиночки, кинув усі сили на затримання винних – якось тримався. Не міг дозволити собі опустити руки, розкиснути. Та зараз, коли його єдина улюблена дитина лежить під сирою землею, а вбивці на лаві підсудних – Черкасов у прямому сенсі звалився з ніг. Все стало байдужим, неважливим, мізерним. Навіть плач крихітної онучки Ади його не зворушує.

Онучка... Адочка... Усе, що лишилося Софії й Івану Черкасовим після смерті сина. У день трагедії Іван Романович негайно забрав невістку з малям до свого будинку. Тепер вони під його крилом, поряд, аби ніхто не нашкодив. Бо хоч виконавців страшного злочину спіймали – замовники таки залишилися на волі, у тіні своїх покровителів. А серед них і Зуб! Черкасов це шкірою відчуває. Недаремно того виродка зі столиці кришують. Недаремно утік. Навіть дружину, яка ні з того ні з сього віддала Богові душу, в останню путь не провів.

При згадці про лютого ворога полковник аж скривився, наче його в боці закололо. Звівся на лікоть. Піднявся з ди-

вану. Хитаючись, поплентався на балкон. Вдихнув свіжого повітря, обперся на парапет, заплющив очі.

Легенький весняний вітерець приємно лоскотав обличчя.

Десь закувала зозуля...

«Один, два, три, – подумки автоматично рахував роки... – Дванадцять, Тринадцять... Двадцять... Господи! Та скільки можна?! Замовкни, клята! Навіщо так довго жити, коли власна дитина гниє на кладовищі? Навіщо мені цей світ без Максима? Краще б я замість сина в труну ліг».

Звів убитий горем погляд до неба.

На мить застиг.

Очі налились сльозами.

У грудях закололо.

– У тебе теж є син, сволото, – ледь чутно прошепотів. – Дай, Боже, колись відчуєш, як болить батькове серце, – страшного бажав Лук'яну Зубову. – Проклинаю... – заскреготав зубами, аж вилиці заходили. – Щоб твій виродок теж молодим гнив у сирій землі! Проклинаю! – заревів, як одурілий звір, і з розмаху гепнув недопитою пляшкою об бетонну підлогу.

Від шаленої дози адреналіну ослаблений організм не витримав. Очі застелила біла полуда. Десь почулися жіночі крики, стукіт дверей, тихі кроки, що не знати, чи наближаються, чи віддаляються.

Стало легко...

Байдуже...

Неважливо...